

Reactie Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

De zaak Optas/Aegon

Het is goed om te benadrukken dat het in de procedure tussen de polishouders versus Optas/Aegon en DNB ging om de overdracht van levensverzekeringsspolissen van Optas aan Aegon. Bij een dergelijke overdracht geldt, op basis van de Wet op het financieel toezicht, dat de toezichthouder DNB hiermee moet instemmen maar niet de individuele polishouder.

Eind december 2021 heeft de bestuursrechter (het college van beroep voor het bedrijfsleven) geoordeeld dat de polishouders wel als belanghebbende bij het instemmingsbesluit van DNB zijn aan te merken. Zij kunnen dus hun bezwaren tegen de voorgenomen overdracht kenbaar maken zodat DNB die kan meewegen bij het instemmingsbesluit. Die betreffende uitspraak heeft nummer ECLI:NL:CBB:2021:1063. De recente uitspraken in de Aegon/Optas (13 februari 2013) gaan over de vraag of het instemmingsbesluit voldoende bekend is gemaakt zodat belanghebbenden daar weet van hebben en daartegen eventueel in verzet kunnen.

Waardeoverdracht van pensioen in het huidige en nieuwe stelsel

Waardeoverdracht van pensioen staat qua wettelijk kader los van de zaak Optas/Aegon. Dit is namelijk niet in de wet op het financieel toezicht, maar in de Pensioenwet geregeld. In de Pensioenwet zijn meerdere situaties rond de overdracht van pensioenen geregeld. Als een werkgever de opgebouwde pensioenen van de ene pensioenuitvoerder naar de andere pensioenuitvoerder wil overdragen (een collectieve waardeoverdracht), moet deze overdracht worden gemeld bij toezichthouder DNB. DNB kan deze overdracht verbieden als daar naar de mening van DNB aanleiding toe bestaat. Daarnaast worden de individuele pensioendeelnemers in de gelegenheid gesteld hiertegen hun bezwaar kenbaar kunnen maken. Deze situatie geldt ongeacht het type pensioenuitvoerder (verzekeraar, premiepensioeninstelling of pensioenfonds).

Voor pensioenfonds en geldt nog een aparte regeling in geval het pensioenfonds besluit te liquideren en daardoor ophoudt te bestaan. Ook dan heeft DNB een verbodsbevoegdheid maar geldt er geen individuele bezwaarmogelijkheid.

Bovenstaande situatie verandert niet in het nieuwe pensioenstelsel. Wel regelt het wetsvoorstel toekomst pensioenen dat er straks bij fusies of splitsingen van pensioenfonds en ook een verbodsbevoegdheid voor DNB komt.

Bezwaarrecht bij overgang naar het nieuwe pensioenstelsel

Beide situaties (de Optas/Aegon-zaak en de waardeoverdracht van pensioen) staan los van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Pensioenfonds krijgen daarbij de keuze om over te gaan op het nieuwe stelsel met het nieuwe pensioencontract (het zogeheten 'invaren') of om in het oude stelsel te blijven. Dit invaren betreft een interne collectieve waardeoverdracht. Interne collectieve waardeoverdrachten zijn nu ook mogelijk op grond van de Pensioenwet en daarbij geldt een individueel bezwaarrecht.

Bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is ervoor gekozen om geen individueel bezwaarrecht op te nemen. De reden hiervoor is dat pensioenfonds in het geheel de

keuze moeten maken of ze overstappen op het nieuwe stelsel (het invaren) of niet. Een individueel bezwaarrecht zou ervoor zorgen dat het al opgebouwde pensioen van de deelnemers die bezwaar maken achter zou blijven in de oude regeling, en het pensioenfonds daardoor twee regelingen naast elkaar moet laten bestaan. Dit heeft meerdere negatieve gevolgen voor de deelnemers, ook voor de deelnemers die geen bezwaar maken.

- * Er treden geen nieuwe deelnemers toe in de oude pensioenregeling en omdat er voor de bestaande deelnemers geen pensioenopbouw meer plaatsvindt in de oude regeling komt daar geen premie meer binnen. Het bestand van de gesloten pensioenregeling wordt daardoor gemiddeld steeds ouder en neemt op termijn af. Voor het pensioen gereserveerd vermogen zal daarom defensiever belegd moeten worden, waardoor de rendementen naar verwachting lager uitpakken.

- * Bij een toekomstige financiële schok moeten twee verschillende toezichtkaders worden toegepast. Het naast elkaar toepassen van beide toezichtkaders binnen één pensioenfonds kan leiden tot complexe en niet goed uit te leggen maatregelen.

- * Twee pensioenregelingen voor bestaande en nieuwe pensioenaanspraken en -rechten is voor een deelnemer minder inzichtelijk. De deelnemer ontvangt van zijn pensioenfonds communicatie over de verschillende pensioenregelingen en de ontwikkeling van de pensioenaanspraken en -rechten.

- * Doordat sprake is van zowel uitvoering van bestaande pensioenrechten en uitvoering van nieuwe pensioenaanspraken is pensioenbeheer naar verwachting duurder omdat twee systemen in stand gehouden moeten worden en daarmee neemt de kans op fouten toe.

- * Tussen de bestaande en nieuwe pensioenaanspraken en pensioenrechten wordt de risicodeling binnen een pensioenfonds doorbroken. Positieve en negatieve schokken worden niet langer over alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden gedeeld en kunnen minder goed opgevangen worden.

- * Alleen in de nieuwe pensioenregeling mag gerealiseerd rendement eerder beschikbaar worden gesteld voor het verhogen van de ingegane pensioenuitkeringen en de voor het pensioen gereserveerde vermogens.

- * Ook biedt een systeem van individueel bezwaarrecht niet de voordelen die collectief wel behaald kunnen worden: door collectief over te gaan kan het gehele fondsvermogen worden omgezet naar de nieuwe premiereregeling. Het vermogen is collectief opgebouwd en door nu collectief over te gaan naar de nieuwe premiereregelingen kunnen risico's blijvend worden gedeeld en kan het effect van de nieuwe premiereregelingen eerder en volledig worden gevoeld door alle deelnemers in het pensioenfonds.

Door een individueel bezwaarrecht bij het invaren te introduceren heeft de keuze van de ene individuele deelnemer gevolgen voor het pensioenperspectief van de andere deelnemer.

Proces en waarborgen

Omdat pensioen op collectief niveau wordt overeengekomen is gekozen voor een systeem waarbij de pensioenen collectief kunnen worden omgezet met collectieve waarborgen. Als de sociale partners deze omzetting (collectieve waardeoverdracht) in het belang van de deelnemers of gepensioneerden achten, dienen zij een verzoek in bij het pensioenfonds. Vervolgens besluit het pensioenfonds zelfstandig of het deze omzetting in het belang van de deelnemers en gepensioneerden acht.

Dit besluit wordt vervolgens beoordeeld door het interne toezicht en de medezeggenschapsorganen van het pensioenfonds. Tot slot beoordeelt DNB de collectieve waardeoverdracht ook nog op allerlei aspecten, zoals (financiële en niet-financiële) risico's en de berekeningen.

Er wordt op collectief niveau beoordeeld en eventueel besloten of binnen het pensioenfonds een waardeoverdracht plaats zal hebben als dit in het belang van de deelnemers en gepensioneerden is.

Positie individuele deelnemer

Een individuele deelnemer kan in de klachtenprocedure bij zijn pensioenfonds zijn klacht over de omzetting kenbaar maken en laten beoordelen. Voorts kan een geschil worden voorgelegd bij de geschilleninstantie. Deze instantie zal vanaf 1 januari 2024 operationeel zijn en biedt de deelnemer een laagdrempelige en goedkope manier om zijn recht te halen. Uiteraard kan de deelnemer ook altijd bij de civiele rechter terecht met zijn vordering.